

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 13 april 2004 Nummer 2

Verschijningsgebied: Amerongen, Amersfoort, Bennekom, Baarn, Barneveld, Bunschoten, Doorn, Driebergen-Rijsenburg, Ede, Eemnes, Elst(U), Ermelo, Harderwijk, Hoevelaken, Leersum, Leusden, Lunteren, Maarn, Nijkerk, Putten, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Soest, Veenendaal, Wageningen, Woudenberg en Zeist. Oplage 750

Ten geleide

Door een herindeling van de leden der NGV-afdelingen in Gelderland zijn aan onze afdeling 115 leden toegevoegd waardoor de oplage van ons periodiek plotseling sterk is vergroot. De redactie hoopt ook voor deze leden een spreekbuis en vraagbaak te zijn en nodigt hen van harte uit hun bijdragen naar het redactieadres te sturen. In dit nummer maken we voor het eerst kennis met de Werkgroep Lezingen en Activiteiten. Haar leden stellen zich voor en de redactie wenst hen veel succes. Verder worden in dit nummer twee lezingen besproken, vernemen we iets over het Staatse leger, wordt een afdelingsvergadering aangekondigd en wordt een brief over de wijziging van ons werkgebied gepubliceerd. Voor de digitaal geïnteresseerden het artikel van Antonia Veldhuis Allem@@I digit@@I. De Werkgroep Notariële Aktes heeft een aantal aktes ingezonden en de Werkgroep Transportaktes vond tijdens haar onderzoek een bijzonder testament van maar liefst 24 bladzijden. Dat ons periodiek via onze website ook vol aandacht gelezen wordt in de rest van Nederland merken we aan een tweetal reacties op artikelen in ons vorige nummer. Het verheugt ons dat de afdelingsbibliotheek werd verrast door veel schenkingen. De redactie wenst u veel leesplezier.

Van uw voorzitter

Onlangs is de afdeling Midden-Gelderland van de NGV opgeheven. De meeste leden van die afdeling zijn overgeschreven naar de afdeling Apeldoorn. De gemeenten Bennekom, Ede, Elst (U), Lunteren, Wageningen, Veenendaal en Rhenen zijn toegevoegd aan de regio van de afdeling Amersfoort en Omstreken. De leden die lid waren van de afdeling Midden-Gelderland en die al in onze regio woonden, zijn nu lid van onze afdeling geworden. Dit betekent dat de gehele westrand van de Veluwe, van Harderwijk tot en met Wageningen nu tot de afdeling Amersfoort en Omstreken behoort, evenals het vroegere Eemland en de gemeenten op de Utrechtse Heuvelrug.

Onze nieuwe afdelingsleden heet ik van harte welkom. Ik hoop dat zij de afstand tot Amersfoort niet te groot zullen vinden om onze bijeenkomsten te bezoeken. Het afdelingsbestuur zal opnieuw bekijken of we ook bijeenkomsten kunnen organiseren in andere plaatsen dan Amersfoort. Voor sommigen zal het dan gemakkelijker zijn om onze vergaderingen bij te wonen. In het verleden hebben we al regelmatig bijeenkomsten belegd in andere plaatsen dan Amersfoort. Het enige bezwaar tegen vergaderingen elders is dat we onze omvangrijke afdelingsbibliotheek niet kunnen meenemen. Als u als (nieuw of oud) afdelingslid suggesties heeft voor een plek buiten Amersfoort waar we ook eens een bijeenkomst kunnen beleggen dan horen wij dat graag. U zult de situatie in uw eigen stad of dorp beter kennen dan wij.

Al onze afdelingsleden ontvangen dit periodiek. Mevrouw Rosbach, onze afdelingssecretaris, verzendt bovendien regelmatig nieuwsberichten via e-mail. Hierin vindt u de aankondiging van onze bijeenkomsten en genealogisch nieuws uit onze regio. Stuur even een e-mail naar mevrouw Rosbach als u ook op deze wijze geïnformeerd wilt worden.

Tot slot wil ik u attenderen op onze afdelingswebsite die altijd up-to-date is. Surf bovendien eens naar de site van de NGV en vergeet dan vooral niet om ook even bij het Verenigingscentrum te kijken. U ziet dan hoeveel de NGV u te bieden heeft.

Nieuwe werkgroep Lezingen en Activiteiten

Na vele jaren verantwoordelijk te zijn geweest voor de organisatie van de lezingen en activiteiten voor de afdeling Amersfoort, heeft Dick Regtien kenbaar gemaakt met deze werkzaamheden te willen stoppen. Het bestuur heeft daarom een tweetal leden gevraagd deze taak gezamenlijk op zich te willen nemen. De werkgroep bestaat uit Hans Faber (coördinator) en Peter Schippers. Via een tweetal bijeenkomsten zijn de taken overgedragen aan de werkgroep en hebben we kunnen leren hoeveel grote en kleine zaken wij op onze weg kunnen en zullen tegenkomen. Vooral Dicks ideeën over onderwerpen uit het brede veld dat de genealogie bestrijkt, zullen node gemist worden.

Daarom willen we een beroep doen op alle leden om ons aan ideeën te helpen. Misschien heeft u onlangs ergens een interessant artikel gelezen of genoten van een boeiende lezing en dacht u: 'die man (of vrouw)

zou de afdeling ook eens moeten uitnodigen.' Uw suggesties zijn altijd van harte welkom. Bel of mail één van ons, de adressen staan vóór in dit blad.

Even voorstellen

Hans Faber, spreekbuis van de werkgroep

Ten gevolge van acute hart- en longproblemen ben ik in januari 2002 volledig afgekeurd en kan me daarom nog meer gaan bezighouden met mijn hobby genealogie. Mijn voorouders komen uit de noordwesthoek van Friesland. Mijn betovergrootvader is in 1886 met zijn gezin - met uitzondering van twee kinderen - naar Noord-Amerika geëmigreerd. Mijn overgrootvader was onderofficier en heeft onder andere op munitietransportschepen gevaren. Hij kwam daarbij ook in Vlissingen en is toen met een Zeeuwse schone getrouwd. Een broer van mijn grootvader is op jonge leeftijd naar Australië geëmigreerd en heeft in de Eerste Wereldoorlog met het Australische leger in het Midden-Oosten gevochten. Als gevolg van deze omzwervingen moet ik mijn directe hedendaagse familie in het midden en zuiden van het land zoeken, een deel in Noord-Amerika, Australië en het grootste deel in Noordwest-Friesland. Mijn interesse gaat daarbij voornamelijk uit naar de familienamen Faber, Van der Neut uit Zuid-Holland en Utrecht en Stam uit Dordrecht en omstreken.

Peter Schippers

Naar aanleiding van een ingezonden stukje destijds in Elsevier over bijbelse namen in Zeeuws-Vlaanderen kreeg ik belangstelling voor genealogisch onderzoek. Bij mijn onderzoek ga ik voorlopig uit van de geslachtsnamen Schippers en De Zutter in Zeeuws-Vlaanderen en Ubben en Van Heeswijk in Brabant en Limburg. De eerste twee namen komen voor aan mijn vaders kant en de twee laatste namen aan mijn moeders kant.

Naast mijn eigen onderzoek probeer ik mij nuttig te maken voor anderen als CALS en ben ik 'knipper' voor de afdeling BioDoc van de NGV. Ook kunt u mij eenmaal in de week aan de receptie in het Verenigingscentrum vinden.

De herkomst van onze Duitse voorouders

Lezing door mevrouw Leny Aben-Nederpelt op zaterdag 10 januari 2004

De spreekster was andermaal breed aangekondigd in ons regioblad. Na een keer door ziekte verhinderd te zijn geweest, was ze nu dubbel gemotiveerd om te vertellen hoe en waar onze Duitse voorouders ooit de grens naar Nederland zijn overgegaan. De gebieden van herkomst van Kiepkers, Kannenbeckers, Tichelaars, Glasblazers en Lappenpoepen enz. kwamen daarbij uitvoerig aan de orde. Soms met de geografische coördinaten erbij! De spreiding over Nederland bleek ook interessante details op te leveren. Hoewel velen geen Duitse voorouders bleken te hebben, was de opkomst voor dit onderwerp op deze zaterdagmiddagbijeenkomst heel goed te noemen.

En de aanwezigen werden niet teleurgesteld. Gehinderd door een acuut orthodontisch probleem (het kwam alleen maar de uitspraak van de Duitse sz ten goede!) kweet ze zich met enthousiasme van de taak om ons in te leiden in het onderwerp. Haar kwaliteiten als voormalig kleuterleidster kwamen haar goed van pas. Ze schuwde de interactie met de zaal niet en had daarbij geen ondersteuning van bijvoorbeeld een beamer nodig.

We werden 'ouderwets' bij de les gehouden en kregen op een groot aantal punten inzicht in hoofdlijnen, maar ook in details van diverse situaties. De leden die van tevoren vragen hadden ingediend kregen daarbij één voor één antwoord. En die enkele keer dat ze een antwoord schuldig moest blijven, was dat een zaak die volgens de voorzitter bij het afsluiten van de bijeenkomst ook niet de moeite van het weten waard zou zijn geweest.

In dit verslag volgt hieronder een kleine greep uit het geheel.

De leden die niet aanwezig zijn geweest, hebben uiteraard het risico genomen veel te missen!

* Dat er in de grensstreek gemakkelijk gemengde huwelijken tot stand kwamen als gevolg van bruiloften, kennisbezoek en carnaval is gemakkelijk te begrijpen.

* Van 1880-1930 werd er daarbij ook structureel over de grens gewerkt, met name in Limburg, met alle gevolgen voor gezinsvorming over en weer.

* De toename van het belang van de scheepvaart op de Rijn bracht ook veel contacten met zich mee.

* Onbekend was voor ons het gegeven dat veel Duitsers op Nederlandse plantages in onze vroegere koloniën hebben gewerkt.

* De Nederlandse vredesgarnizoenen en militaire regimenten hadden veel Duitse soldaten in hun gelederen, al of niet geronseld. Bij een huwelijk, met een toestemmingsbrief van de ouders in Duitsland, van deze jongens blijken ze allemaal de lutherse godsdienst te hebben. Ze trouwen veelal met een rk-meisje. Dit speelt voornamelijk in Zuid-Nederland. Interessant is dat de zonen uit zo'n gemengd huwelijk luthers gedoopt worden en de meisjes katholiek.

* Amsterdam werd in vroeger eeuwen wel het 'kerkhof van Duitsland' genoemd. De armsten, dus zonder een

akte van indemniteit, konden elders in Nederland niet terecht. Wel in Amsterdam, waar ze een substantieel deel van de bevolking gingen uitmaken.

* De handel in de vroeger zo bekende Keulse potten liep vanuit de omgeving van Koblenz via Keulen naar Utrecht. Daar ontstond een kolonie van deze pottenmensen. Dit onderwerp leverde een prachtig boek op: Groepsvorming onder Duitse immigranten in Utrecht in de negentiende eeuw, geschreven door Marlou Schrover en vorig jaar verschenen.

* De tichelaars (plavuizenmakers) komen vooral uit Lippe.

* De glasblazers vormden een concentratie in Nijkerk. De naam Middelaar is daar bekend geworden.

* De Oldenburgers blijken als stukadoor goed aan de bak te zijn gekomen.

Mevrouw Aben-Nederpelt had ook veel materiaal voor de leestafel meegenomen. Dat leverde in de pauze een heel gedrang op. Velen hebben ook daar meer sporen naar verdere informatie gevonden. Een enkele titel noemde ik hierboven al.

Van belang kan ook zijn:

* *Aktuelle Adressen und Informationen für Familienforscher: Archive-Verbände-Vereine in der Bundesrepublik Deutschland und für die ehemaligen Ostgebiete.* Verlag E & U Brockhaus, Solingen.

En de:

* *Mitgliederverzeichnis* van het West-Deutsche Gesellschaft für Familienkunde. In deze ledenlijst wordt bij de leden vermeld met welke naam ze bezig zijn. Daarbij zorgt de Duitse grondigheid ervoor dat er registers op naam en plaats opgenomen zijn!

Ver na vier uur sloot de voorzitter af om de mensen die echt weg moesten daar gelegenheid voor te geven. Maar ook daarna werd 'onze vraagbaak' nog geraadpleegd!

Oude beroepen en gildenarchieven

Lezing door mevrouw A.A.Th. Dunselman op dinsdag 17 februari 2004

Mevrouw Dunselman verdeelde haar verhaal in vier periodes.

1. Vanaf heden tot 1811,
2. De periode van de patentbelasting rond 1805,
3. De periode van de personele quotisatie, een belasting rond 1742 en
4. De periode van de gilden vanaf plusminus 1590 tot diep in de Middeleeuwen.

Ad 1. Veel genealogen zijn al tevreden als ze het beroep van hun voorouder hebben gevonden, maar zo niet mevrouw Dunselman. Zij wees ons erop dat een persoon in de loop van zijn leven meerdere beroepen kan hebben gehad en vertelde ons hoe en waar moest worden gezocht. Een eerste vermelding van iemands beroep is te vinden bij diens keuring voor de Nationale Militie. Daarna bij zijn huwelijk, vervolgens bij de geboorte en bij het huwelijk van zijn kinderen, en soms bij zijn overlijden. Er is nog een bron die veel informatie kan verschaffen en dat is de Kamer van Koophandel. Sinds 1922 zijn daar de beroepen in een kaartstelsel bijgehouden, nu te raadplegen in de rijksarchieven, evenals de gegevens van bedrijven die minstens tien jaar niet meer bestaan. Zoek ook eens in de plaatselijke kranten naar advertenties van een winkel of bedrijf. Vooral rond kerst en sinterklaas zal uw voorouder zich door middel van een advertentie hebben aangeprezen. Als de oude kranten niet te vinden zijn in de rijks- of gemeentearchieven dan misschien in het verenigingscentrum te Weesp waar men bezig is veel advertenties op een index te plaatsen. Nog een bron zijn de adresboeken vanaf 1860. Het zijn de voorlopers van de huidige telefoonboeken. Deze zijn vaak uitgegeven door een plaatselijke drukker en te vinden in de stadsarchieven en soms in de rijksarchieven.

Ad 2. De periode van de patenten. Dat is een soort belasting die moet worden betaald bij het uitoefenen van een beroep. Zie Het handboek van de Patentplichtigen. Het oudste handboek is van 1805. Veelal zijn ze te vinden in de bibliotheek of het stadsarchief. In dit handboek wordt aan elk beroep een waardecijfer tussen een en veertien toegekend en op grond daarvan wordt de hoogte van de belasting bepaald.

Ad 3. De periode van de personele quotisatie. Voor deze belasting ging de met de uitvoering belaste ambtenaar elke woning bezoeken en hij noteerde de naam en het beroep van de bewoners. Onder andere in Amsterdam zijn deze kohieren gedrukt uitgegeven, maar de oorspronkelijk handgeschreven kohieren zijn ook interessant.

Ad 4. De periode van de ambachtsgilden. Interessant is De keuren en ordonnanties der gilden. Hierin staan de richtlijnen voor het leven en werken der gildenbroeders en -zusters. Tot haar grote verbazing zag mevrouw Dunselman in onze afdelingsbibliotheek een groot aantal boekjes die transcripties bevatten van gildenboeken in Amersfoort. Het zijn de nummers 243 tot en met 262.

Genoemde gildenboekjes zijn in 1941 - naar verluidt - door een onderduiker getranscribeerd. Toen het stadsarchief van Amersfoort er geen plaats meer voor had, zijn ze dankbaar in onze afdelingsbibliotheek opgenomen.

Een goede gids is ook het boek van mevrouw dr. I.H. van Eeghen De Gilden, theorie en praktijk, uitgegeven bij De Haan in Bussum 1974.

Ten slotte wijdde mevrouw Dunselman nog enkele minuten aan de verschillende beroepen binnen een

familie. Zij legde een causaal verband tussen het beroep van de vader en die van de zoons en hun partners. Als voorbeeld noemde zij een biersteker. Dat is een handelaar die in de stad bier koopt bij de bierbrouwer en deze verkoopt aan de verschillende herbergen op het platteland. Zijn zonen zullen zich - logischerwijze - gaan bezig houden met het vervoer en daarbij gebruik maken van vaders transportmiddel (een schip) en ook met de handel van bijvoorbeeld boter en kaas. Op de terugweg van het platteland naar de stad werd het schip geladen met handelswaar. Ook zullen zij trouwen met een meisje binnen de beroepsgroep. Terecht dankte de stampvolle zaal mevrouw Dunselman met een hartelijk applaus voor haar voordracht.

Over termen in notariële akten en transporten

Lezing door dr. F.J.W. van Kan, directeur van de Archiefdienst Amersfoort en Eemland op 17 maart 2004
De heer Van Kan begon zijn lezing met het vermelden van een aantal boeken die kunnen worden geraadpleegd in de leeszaal van het archief te Amersfoort en die van groot nut zijn bij het opzoeken van termen en begrippen die men in akten vindt.

- * De Blécourt en Fischer, *Kort Begrip van het Oudvaderlands burgerlijk recht*
- * Fockema Andreae's, *Rechtsgeleerd Handwoordenboek*
- * Gokkel en Van de Wal, *Juridisch Latijn*
- * F.L. Kersteman, *Practisyns Woordenboekje of verzameling van meest alle de woorden in de rechtskunde gebruikelijk 1785*, heruitgaven 1988 en 1996.
- * *Lexicon Theologie und Kirche*
- * Middel Nederlands (Hand)woordenboek
- * Dr. H. Grotfend, *Taschenbuch der Zeitrechnung des Deutschen Mittelalters und der Neuzeit*, 1971
- * J.M. Verhoef, *De oude Nederlandse maten en gewichten*, Amsterdam 1982
- * J.F. Niermeyer, *Mediae latinitatis lexicon minus*
- * *Lexicon des Mittelalters*
- * Dr. J.A. Brongers, *Encyclopedie van Amersfoort*
- * Dr. A.F.I. Gehlen, *Notariële akten uit de 17e en 18e eeuw*, handleiding voor gebruikers, 1986.

In zijn betoog behandelde de heer Van Kan een aantal veel voorkomende termen, die hij met voorbeelden uit de praktijk verduidelijkte.

Wat is maagschap en vriendschap: Beide termen slaan op de verwanten van zowel de mans- als de vrouwskant. Omdat vroeger de rooms-katholieke kerk een huwelijk met verwanten tot de vierde graad verbood was het nodig precies te weten wie je verwanten waren. Tot de eerste graad behoren de susterscip en de broederscip, tot de tweede graad behoren de susters- en broederskinderen, ook wel ooms- of moeienskinderen genaamd, tot de derde graad behoren de achterzusters- en achterbroederskinderen, dus de achterneven en -nichten, en tot de vierde graad behoren de daarvan gewonnenen, de eerste leden. Als je een huis in de stad koopt wordt er in de koopovereenkomst wel eens melding gemaakt van een huur 'tot den eersten brande.' Dat betekent dat je wel het huis koopt maar niet de grond waarop het staat. Die blijkt van een ander te zijn. Deze kan, als het huis is afgebrand, zijn grond terugvorderen. Of, indien een eigenaar van een huis dit wil verkopen, dan heeft de eigenaar van de daaronder liggende grond het recht van voorkoop.

Wat is een hof? Men denkt dan al snel aan Binnenhof of in Amersfoort aan De Hof. Oorspronkelijk is met het woord 'hof' bedoeld een omheinde ruimte, bijvoorbeeld een kerkhof, een doolhof, maar ook werd ermee bedoeld het gebouw dat je op die hof zet, een hoeve of een versterkt huis. Hofhorig zijn de boeren die ondergeschikt zijn aan de bewoner van de hof. Deze voert dan een hofhouding.

Wat betekent zevendalf morgen? De argeloze leek zegt 'dat is zeven en een half', maar bedoeld wordt het zevende deel half, dus na zes hele delen komt een half zevende deel. Wij zouden nu zeggen zeseneenhalf. Het wordt gebruikt om de omvang van een stuk grond te omschrijven.

Wat zijn 'memoriediensten?' Dat zijn diensten gehouden in de kerk ten gunste van de overledenen. Een rijke gelovige kan de kerk verzoeken om ieder jaar op de dag van zijn overlijden een mis voor zijn zielenheil op te dragen. Deze dag en zijn naam worden vermeld in de memorieboeken. Deze memorieboeken zijn voor genealogen die hun stamboom tot de Middeleeuwen kunnen uitzoeken een interessante bron.

Wie is een welgeboren man? Als u deze naam in uw kwartierstaat aantreft, betekent dat nog niet direct dat uw voorouder tot de adel heeft behoord. In de 15e eeuw werd deze titel vooral gebruikt door hen die weliswaar van de adel afstamden maar geen adellijke staat meer voerden. In de 18e eeuw is het slechts een aanduiding dat de man is gevraagd om zitting te nemen in een rechtcollege onder leiding van een baljuw. Vanuit de zaal werden vragen gesteld waaruit bleek dat onder de toehoorders grote interesse bestond. Het was een leerzame en fijne avond.

Militairen in het Staatse Leger

De heer J. Oldenhuis van de Groninger Archieven stelde een informatie-bulletin op met de titel: Onderzoek naar militairen. De redactie is zo vrij hieruit een gedeelte over te nemen.

Geschiedenis en rekrutering

Het Staatse leger ontstond in 1576 na de Pacificatie van Gent en het werd opgeheven met de komst van de Fransen in 1795. Dit leger bestond uit 40.000 tot 52.000 man, maar in tijden van oorlog werd de sterkte meer dan verdubbeld. Het was in staat een stad of een vesting die werd aangevallen te ontzetten, maar veldslagen leverde dit leger niet omdat zo'n militaire actie te veel geld en te veel mensen kostte. Het leger was in vredetijd vooral bedoeld ter beveiliging van de Republiek.

Het Staatse leger lag in vredetijd in de vestingen en in de versterkte steden van de Republiek. De Republiek had namelijk versterkte linies met daarin vestingen. De plaatsen, die we op deze linies aantreffen, volgen hieronder.

Garnizoensplaatsen van het Staatse Leger:

Op de linies: Sluis, Sas van Gent, Hulst, Hulsterambacht, Steenberg, Bergen op Zoom, Breda, Geertruidenberg, Heusden, 's-Hertogenbosch, Grave, Nijmegen, Arnhem, Doesburg, Zutphen, Deventer, Zwolle, Coevorden, Bourtange, Nieuweschans en Delfzijl. Aan de zuidkant: Maastricht, Venlo en Stevensweert.

Buiten de grens in het Duitse gebied de Kleefse barrière met de plaatsen: Rees, Wezel, Rijnbeek, Orsoy en Meurs tot 1672. Verder over de oostgrens: Emmelkamp (Emlicheim bij Coevorden), Leeroord (Lierort bij Leer) en in Emden.

Barrièresteden in België: Veurne, Knocke, Ieper, Waasten, Meenen, Doornik, Namen en Dendermonde (tussen Gent en Antwerpen).

Het lijkt een lange opsomming van plaatsen maar bij genealogisch onderzoek kunt u met deze kennis eerder iemand als militair herkennen die uit één van deze plaatsen afkomstig is. Zo staat in de lidmatenboeken en in de ondertrouwboeken van de stad Groningen vaak: 'van de Emmelkamp'. Dan bestaat de mogelijkheid, dat u te doen hebt met een militair uit het huidige Emlicheim.

Het leger was opgebouwd uit compagnieën, bataljons en regimenten. Een compagnie bestond uit ongeveer 55 man, een bataljon uit zeven tot twaalf compagnieën en een regiment uit twee bataljons. Het voetvolk bestond uit soldaten en grenadiers.

Aan het einde van elke winterperiode ging de officier van de compagnie op stap om nieuwe soldaten te werven. De aanstaande soldaat moest minstens twintig jaar oud zijn. Later werd de minimum leeftijd verlaagd naar achttien jaar en er werden zelfs jongens van zestien jaar gewonnen, maar dan wel met een stevig postuur. Na toetreding werden ze eerst twee jaar cadet. De medische keuring werd uitgevoerd door de chirurgijn-majoor. De redenen om in het leger te gaan waren verschillend: zucht naar avontuur, vaderlandsliefde, proberen om elders passend werk te vinden, financiële omstandigheden, of weg willen vanwege een crimineel verleden. Het leger was een beroepsleger. Een soldaat verdiende zes tot acht stuivers per dag, terwijl een dagloner in die tijd twaalf stuivers per dag kreeg. Soldaten hadden in de winterperiode geen inkomsten. Verschillende militairen hadden oorspronkelijk in hun plaats van herkomst een vak geleerd; vaak blijkt dit pas als zij het militaire leven opgeven en zich ergens vestigden.

In de archieven

De meeste gegevens komen voor in de doop- en trouwboeken. Verder kunt u ook militairen vinden in eventuele lidmatenboeken van de garnizoensplaatsen. De herkomst van veel militairen is onduidelijk. Zo is van 85% van de militairen in de boeken van Delfzijl de herkomst niet genoemd. Vaak werden in de garnizoensplaatsen de huwelijksproclamaties afgekondigd, maar trouwde het paar elders.

Gegevens over militairen in het Nationaal Archief, 1574-1795

Het aantal bronnen over deze periode is vrij beperkt en onvolledig. Vooral over militairen met de rang van onderofficier of lager zijn slechts weinig of geen gegevens terug te vinden. Er is alleen een beperkt aantal stamboeken (met staten van dienst) uit de achttiende eeuw bewaard gebleven. De benoemingen (commissies) van officieren staan in de commissieboeken van de Raad van State. Daarvan is een klapper aanwezig. De benoemingen van lagere officieren staan in de resoluties van het gewest 'waarbij zij in betaling stonden.' Het Nationaal Archief beschikt over informatiebladen met aanwijzingen voor het zoeken in bovengenoemd materiaal.

Alle @ @ I Digit @ @ I

Met toestemming overgenomen uit HDP

In deze rubriek komen interessante homepages en nieuwe digitale bestanden aan bod. Tips kunt u mailen aan antonia.veldhuis@hetnet.nl.

Na ons artikel in het januarinumnummer is mijn favoriet op dit moment bij het zoeken in inventarissen op internet www.archieven.nl. Bovenin typen, bovenin op pijl klikken bij klik om verder te gaan, naam in zoekscherm links midden tikken, druk op zoeken geeft vermeldingen. Tekentje voor archiefvermelding aanklikken geeft meer info. Via meer en alfabetisch overzicht krijgt u te zien welke archieven er mee doen. Die aanklikken geeft alfabetisch een lijst met de inventarissen die erin zitten. Van Groningen staan er intussen bijna 1100 inventarissen op, waaronder bijna alle familiearchieven. Het is nu ook mogelijk in de studiezaal internet te

raadplegen. Het archievenoverzicht, GenLias en alle andere relevante sites zijn dan rechtstreeks beschikbaar.

Wij zijn blij te kunnen melden dat de huwelijksaktes van Groningen nu volledig in GenLias (www.genlias.nl) zitten en ook digitaal op te zoeken zijn op de Groninger Archieven. Bij GenLias geeft dubbelklikken de uitgebreidere info van de huwelijksakte, op de Groninger Archieven verschijnt die direct onderin het scherm. Dit werkt dus iets sneller. Doordat u ook kunt zoeken op naam vader en/of moeder is het ook een handig hulpmiddel om, via die zoekmodule, huwelijksaktes van kinderen te vinden waarin ouders en hun eventuele overlijden (exacte datum dan vaak in de huwelijksbijlage) te vinden, of met behulp van die huwelijksplaats de overlijdensplaats van de ouders te vinden.

Een paar jaar geleden is het doopboek van Veendam door Henk Boon gedigitaliseerd en door Geert Spelde gecontroleerd. Nu is ook het doopboek van Wildervank over de periode 1729-1812 gereed, van dezelfde bewerkers. Een deel van het doopboek van Wildervank ontbreekt en/of is ernstig beschadigd. Het is echter gelukt een aantal gegevens aan te vullen door middel van het raadplegen van onder andere overlijdensakten en huwelijksakten en bijlagen. De aanvullingen met bronvermelding worden tussen [] in het bestand vermeld. Tevens staan op de CD-rom gedigitaliseerde foto's van het doopboek periode 1729-1812. Nadere info is te verkrijgen bij: boonh@gmx.net.

Naast de al in eerdere artikelen genoemde digitale bewerkingen van de Rechterlijke Archieven van Beerta, Nieuwolda en Wagenborgen is nu ook een deel van Veendam klaar (we noemden het al even in de vorige HDP), periode 1783-1811. Deze bevatten een schat aan gegevens: huwelijkscontracten, verkopen, boedelscheidingen en testamenten (zie HDP 1995 nr. 2 blz. 35 en 36). Gezien de grootte van het gehele R.A. Veendam, is het geheel opgesplitst in drie delen. De bewerkers zijn Tobias K.J. Wagenaar en Sebo H. Abels; het bestand is 1440 bladzijden groot. Nadere info is te verkrijgen bij laatstgenoemde, e-mail seboabels@hotmail.com.

In het repertorium DTB kunt u, voor Nederland, zien welke doop-, trouw- en overlijdensregisters en lidmatenboeken bewaard zijn gebleven. Voor Duitsland kunt u die vinden op www.summitsoftware.com/Ostfriesen/. Dit geeft de welkomstpagina 'The Ostfriesen Pages' verdeeld in Resources (bronnen), History and Culture, Queries, etc. en Other met daar weer een onderverdeling in met o.a. Bibliografie, Ortssippenbücher, Maps (kaarten), Links to other sites, Immigration en Surname Registry. Links op de pagina staat deze hoofdverdeling nog wat uitgebreider, met erbij o.a. Search, T.O.C. en What's new?. Voor de hierboven genoemde beschrijving van DTB's gaat u via Resources naar Links (links to other sites) (onderaan) bij het vierde sterretje staat Alfabethische Liste der Ostfriesischen Kirchspiele. Daar op klikken geeft een lijst van 216 plaatsen. De blauwe plaatsnaam aantikken geeft de info over o.a. Kirchenbücher. Index of Gemeinden, het achtste in de eerder genoemde rij, geeft hedendaagse informatie over de plaats, lectuur en geschiedenis. Verder staan er (zesde sterretje) kaarten van Duitse steden en plaatsen (83.342 om precies te zijn) en enige sites over Oost-Friesland. U kunt ook rechtstreeks naar de DTB's door het bovenin tikken van www.genealogie-forum.de/ostfrld/kirchen/suchen/list.htm.

www.grijsbaard.demon.nl is de website van Huib J. Plankeel en gaat voornamelijk over Zeeland. Maar onder het derde blokje, Varia: (kalcalc, een historische kalender calculator) vindt u een programma waarmee u snel kunt zien op welke dag van de week een datum valt. Het is gratis te downloaden via Ga naar downloadpagina. Onder selecteren van de regio (bijna onderaan de bladzijde) kunt u klikken op bijlage 1, waardoor u een tabel krijgt met bijbehorende voetnoten. Voor Groningen is noot 3 van belang.

Ik noemde al eens de homepage [wazamar](http://www.wazamar.org/Familiewapens/hist-famwpm/hs-8.htm). Mogelijk kwam u toen al www.wazamar.org/Familiewapens/hist-famwpm/hs-8.htm tegen, een pagina die doorverwijst naar families met wapens. U kunt kiezen uit Heraldiek in Nederland (waaronder een verklaring van termen, die ook weer de mogelijkheid geven verder door te gaan), Historische geslachtswapens (met wapens van plaatsen) en Familiewapens in Nederland. Via letters kunt u namen vinden. Tevergeefs zocht ik naar Borgesius, Bolhuis staat er wel in.

Jan Feringa nodigt de lezers van HDP uit om zijn homepage www.feringa.nl te bezoeken en Cornelis Enter wees op de pagina www.wobbes.com/abbingelijst.htm.

Tot slot: weet u leuke, interessante bronnen of heeft u ze digitaal bewerkt: mail het me en laat anderen er ook van profiteren.

Uit de Werkgroep Notariële Aktes door Anje Bousema-Valkema

Waar zijn de schilderijen gebleven?

Notaris A. van Brinckesteijn AT 015a003, folio 27v-30.

Op 22 september 1680, woensdagavond om 9 uur compareren voor notaris A. van Brinckesteijn, Peter Jacobs van Soest, timmerman, sieck te bedde liggende, maar helder van geest en Ermtje Cornelis, borgers van Amersfoort, die verklaren dat zij een kerkelijke begrafenis wensen. Zij vermaken elkaar de lijftocht van hun bezit, waar die gelegen of uitstaande zijn, waaronder al hetgeen tot het timmeren behoort en benoemen tot hun enige erfgenamen, bij gelijke portie de kinderen van wijlen hun zoon Jacobus van Soest, in leven cruydenier te Rotterdam, genaamd Peter, Anthoni en Emmerantia van Soest. Bij vóóroverlijden van één van de kinderen vererft het op de andere twee bij gelijke portie. Bij overlijden van alle drie gaat de erfenis naar

de naaste bloede van de testateurs en niet naar de moeder van de kinderen of haar familie. Hun gout, silver, linnen, wollen etc. mag niet worden verkocht voordat de drie kinderen meerjarig of getrouwd zijn, het moet bewaard worden door de mombers, te weten Anthonis Jacobs van Soest, broer, mede timmerman en Jacobus Coninck, bakker, hun neef, beide wonende te Amersfoort.

Idem folio 18,

Op 24 november 1680 is Ermtje Cornelis inmiddels weduwe geworden en verzoekt zij de notaris enige veranderingen in bovenstaand testament aan te brengen. Het is haar begeerte dat ten behoeve van haar soons saliger kinderen, boven hetgeen in het testament gesteld is, dat bewaert zal worden, haar beste bed met toebehoren, het contrefeijsel [konterfeitsel] van haerluyder vader saliger, een schilderij van de begrafenis van Nero, één van daer Moyses [Mozes] de steenrotse in de woestijne slaat die water geeft, ende een schilderijtje daer Joseph aen de Midianit wort vercoft. In het testament van 22 september 1680 werden alleen mombers aangesteld van de sijde van haar man saliger, maar bij desen nomineert zij van haar sijde, Cornelis van Lockhorst en Cornelis van der Tocht, haar neven, beide wonende te Bodegraven, met dezelfde macht en autoriteit als de andere mombers. Gepasseerd te Amersfoort ter presentie van Cornelis van Ghemen, out-raad, Gerrit van Bommel en Benjamin Craen [Kraan], allen borgers deser stadt, als getuygen weerdigh van gelove, hiertoe speciaal versocht.

Procuratie - weesmeesters - bewinthebbers V.O.C.

Notaris A. van Brinckesteijn AT 015a005, folio 4, d.d. 23-12-1685

Samuël Thiens, borgemeester te Amersfoort verklaart dat Ds. Augustinus Thornton, Bedienaar des Goddelijken Woorts binnen Batavia hadde bij procuratie voor David Regulers notaris publijck tot Batavia den 8 september 1684 gepasseert, geconstitueert nevens de comparant, de Heere Johan van Posanevelt, Thesaurier tot Leyden en Arent Brouwer, coopman tot Hoorn (welcke Arent Brouwer is overleden) om van de Ed. Heeren Bewinthebbers van de O.I.C. te ontvangen, soodanige penningen als de voorn. Ds. Thornton voor sijn soon Augustijn Thornton de Jonge, tot Leyden studerende geordonneert ofte te goede gelaten heeft, als andersints verclaerde de heer comparant bij desen te substitueren ende constitueren de voorn. Johan van Posanevelt om mede uyt zyn name te ontvangen van de Heeren Weesmeesteren der stad Amsterdam soodanige 600 rijcxdaelders met 4 percente opgelt als ten voordele van de voorn. Augustijn Thornton de Jonge ter weescameren aldaer te ontvangen sijn en verders om van de Heeren Bewinthebberen der O.I.C. te ontvangen alsoo danige penningen als de voorn Ds. Thornton te goede heeft (vermits Augustijn Thornton de Oudste, vader van Ds. Thornton in februari 1685 alhier is overleden gelijk de Heere Comparant bij desen nevens mij notaris verclaerde ons seer wel bekend te sijn en ter begrafenis mede geweest te hebben) over alle penningen te ontvangen, quitantien te passeren en voorts alles te doen wat hij heer Comparant selfs present sijnde soude comen ofte mogen doen. In presentie van Winand Pannecoek, Gumpert Gumperts [tekent G. Gomperts] als getuygen hiertoe versocht.

Examen voor het bakkersgilde

Notaris A. van Brinckesteijn AT 015a005, folio 18v

Op 23 february 1686 compareerden voor notaris A. van Brinckesteijn, Jan Wulpherts ende Benjamin Craen borgers ende bewoners binnen dese stad, ende verclaerden de comparanten ten versoecke van Anthoni Wouters van Woudenberg, jegenwoordigh wonende tot Amsterdam dat sij comparanten in den voorleden jaere 1685 sijn geweest ouderman ende busmeester resp. van den backergilde alhier, ende dat door de requirant alhier sijn proeff als backer gedaen heeft ende haer als overluyden inder tijd daerinne gecontenteert ende alsulcx sijn proeff wel gedaen ende dat oock alhier niemand tot het doen van de proeff inde backergilde wort geadmitteert ten ware hij sijn leerjaeren heeft voldaan ende alsoo men schuldig is der waerheit getuygenis te geven bijsonder des versocht sijnde soo hebben wij dese niet connen weijgeren presenterende des nooth sijnde dese tot allen tijde met eede te stercken, ten presentie van Cornelis Jacobs ende Gumpert Gumperts als getuygen hiertoe versocht. [Craen ondertekent duidelijck als Craas]

Verklaring voor redenen van wetenschap.

Notaris A. van Brinckesteijn, AT 015a005, folio 16

Op 2 september 1685 compareren voor notaris A. van Brinckesteijn, Jan Ercx van Coeverden, borger deser stad, oud omtrent 65 jaeren, Beertje Cornelis, weduwe van Oth Jans metselaer, borgerse deser stad out 64 jaeren ende Lysbeth Henricx, huysvrouw van Jan Thonis metselaer, mede borgerse, out 64 jaeren, alle wonende binnen dese stadt, en verclaerden ten versoecke van Geertruyd Hemplaets, weduwe van Ghijsbert Ghijsberts van Campen, te voren getrouwt an Metge Segers, welke Metge Segers was een dochter van Seger Joosten, in sijn leven metselaer alhier, dat omtrent drie à vierentwintig jaeren geleden, de voorn. Ghijsbert Ghijsberts van Campen ende Metge Segers alhier in de Groote Kerck op een dynsdagh sijn getrouwt sonder het precyse jaer oft datum onthouden te hebben. Gevende voor redenen van wetenschap de voorn. Jan

Ercx van Coeverden ende Beertje Cornelis dat sij mede op de bruiloft sijn geweest, ende de voorn. Beertje Cornelis ende Lysbeth Henricx dat sij altijd in de buurt van de ouders van de voorn. Metgen Segers gewoon hebben ende alsnoch in die buurte sijn wonende, ende haer van ende nae de kerck om te trouwen hebben sien gaen ende alsoo men schuldigh is der waarheyt getuigenis te geven, bijsonder des versochts sijnde, soo hebben sij dese niet connen wijgeren en willen dit te allen tijde met eede stercken. Zij tekenen als Jan Eercke van Coeverden, Beertje Cornelis met een merk en Liesbet Hendericks. [In deze acte is het niet duidelijk of metselaer een beroep of familienaam is].

Claes Jacobs werd na 1650 Claes Tolboom genoemd.

Notaris A. van Brinckesteijn, AT 015a005, folio 8V-9

Op 10 juli 1685 compareren voor notaris A. van Brinckestijn, Buys Brantszn wonende tot Sevenhuysen, out drie en sestig jaeren ende Gerrit Willems Quant wonende onder den Gerechte van 't Hogheland out omtrent vijftigh jaeren ende verclaerden de comparanten ten versoecke van de samentlijke geïnteresseerdens van de wegh nae de Laack ten dele onder 't Hogheland ende anderdeels onder Sevenhuysen gelegen, dat haerlieden van jonghs af wel bekend is geweest dat de voors. wegh streckende van 't land van de heer van Emeclaer tot aende Laack toe, dat die voor den jaere 1650 was soodanigh dat bijnae nimmermeer con worden gebruyckt, edoch dat deselve wegh anno 1650 is verbreet ende sodanigh verbeterd dat men kan seggen dat geheel vernieuwt is, dat alsdoen daer is gesteld een tolboom, dat die tolboom stond onder de Gerechte van Sevenhuysen bij de huysinge van Claes Jacobs, welcke Claes Jacobs daer van de naem becomen heeft soo langh hij leefde, van Claes Tolboom, dat die tolboom alleenlijck was gesteld om tol 't ontfangen van die wagens ende karren die ut Gelderland quamen ende die geene die geen recht hadden over de voors. wegh te rijden, als sijnde maer een buerwegh gelijk over in Gelderland oock een tolboom staat soo dat men in Gelderland over die wegh niet en can comen off men moet aldaer tol geven dat die tolboom in de Franse tijd is comen te vervallen maer dat tot de Franse tijd toe aldaer altijd de tol is betaelt, gevende voor redenen van wetenschap, dat sij comparanten ende attestanten daer omtrent altijd hebben verkeert, dick- ende menigmael de tolboom hebben gepasseert ende van Gelderse ende onvrije wagens de tol hebben sien ontfangen ende alsoo men schuldigh is der waarheyt getuigenis te geven, bijsonder dies versocht sijnde, so presenteren sij dese tot allen tijden desnooths sijnde met eede te stercken. Tekenen als Buis Brantsen en Gerrit Wijllemsen Quant.

Uit de Werkgroep Transportaktes door A. van Nostrum

Zijn allerlaatste veldslag

ORA Amersfoort inv.nr. 436-24

In het archief van het gerecht van Amersfoort staat een uitgebreid testament met een omvang van 24 bladzijden handgeschreven tekst, uitgetypt toch nog altijd vijf kantjes. Samengevat luidt het als volgt. Op 20 februari 1660 laat Dirck de Romare als procureur namens Guiljam Haultin en Christaen van den Empell een testament registreren bij het gerecht van Amersfoort. Het testament is opgemaakt door Johan van Ingen, notaris bij het Hof van Utrecht voor d'edele manhafte Robbert van Giffen, capiteijn van eene compagnie infanterie ten dienste van de Hoog Mogende Heeren der Staten der Vereenigde Nederlanden. Na de gebruikelijk formule over zijn verstand, memorie en het onzekere uur van zijn dood, begeert hij opnieuw te disponeren en tot zijn enige universele erfgenaam te benoemen joffrouw Martina van Giffen, zijn volle zuster, in alle goederen die hij comparant zal nalaten, zo lenen, thinsen, erfpachten als allodiale deelbare onroerende goederen, actien en crediten, gereed geld, inboedel en huisraad, juwelen, karossen, paarden en verder alle roerende en gereede goederen, geene uitgezonderd.

Joffrouw Martina zal uitkeren aan Arnout en Abraham van Giffen, zijns comparants halve broeders ieder een kapitaal van 4000 gulden. En aan ieder de helft van alle klederen, lijwaet en geweer tot zijns comparants lijf behorende. Als een van hen voor hem komt te overlijden dan erven zijn kinderen.

Anders zal na zijn dood een van beide broers zijn compagnie verkrijgen, maar in plaats van 4000 gulden zal deze alsdan maar 2000 gulden erven, voor de andere 2000 gulden zal hij genieten het geweer en wapenen van de compagnie. Verder zal Martina van Giffen uitkeren aan Johanna en Dorothea van Giffen, zijn halve zusters of hun kinderen een bedrag van 2000 gulden ieder.

Ook legateert hij aan de plaatselijke huisarmen een bedrag van 1000 gulden te distribuieren op advies van de bedienaars des Heijligen Evangely, binnen zes tot acht weken na zijn overlijden. Voorts zal Catharina van Giffen, zijn volle zuster, bij zijn zuster Martina wonen in zijn huis te Amersfoort. Ook wil hij dat Martina daar blijft wonen tot op haar sterfdag. Catharina zal genieten de tafel met de kost en drank zo goed en kwaad als Martina die zelf genieten zal. Ook zal Martina voor particuliere diensten continu een meisken in dienst houden om haar Catharina te dienen en haar gemak te doen.

Bovendien zal zij Martina voor kleding of 'zinnelijkheden' jaarlijks aan Catharina uitkeren een bedrag van 400 gulden te beginnen na het afsterven des comparants en zolang zij in zijn huis in Amersfoort blijft wonen bij haar zuster Martina en zolang Catharina zich niet wederom begeeft of vervoege bij haar man, maar zich

daarvan onthouden ende absenteren ende haar eerlijk comportereren (zich gedragen) als een weduwe ende langer niet.

Als Catharina van haar zuster Martina scheiden zal en zich naar haar man begave en zij dan wederom kwam bij haar zuster Martina, zal zij alles weer genieten als voorheen.

Voorts begeert hij comparant dat zodra God Almachtig hem uit deze wereld zal hebben gehaald, zijn zuster Martina gehouden zal zijn in Amersfoort in de Grote Kerk of in de Capelle een kelder te kopen of te laten maken om zijn lichaam te begraven. Op deze kelder zal zij een zerk doen leggen met zijn wapenen daarin gehouwen in welke grafstede zijn broeders en zusters en andere vrienden ook begraven mogen worden. Zij zal niet gehouden zijn enige rouwklederen te verschaffen dan voor haar zelf en haar dienstbode.

Verder verklaart de comparant niet te willen dat Martina zijn landerijen en andere onroerende goederen of rentebrieven zal vervreemden of bezwaren.

Alle kapitalen die afgelost worden, zal zij Martina wederom op goede comptoire of goede zekerheid beleggen om na haar dood te succederen, zonder daarvoor enige portie te mogen trekken, hetzij trebellianycque of andersins, hoe ook genaamd, permitterende haar alleen te verkopen zijn huis en erf gelegen binnen Buijren (Buren) mits de kooppenningen wederom belegd worden.

Ook zal zij de belegde penningen uit zijn nalatenschap, waarvan zij vindt dat die niet suffisantelijk zijn belegd, met advies van haar broeders mogen aflossen en daarvoor in de plaats landerijen aankopen of belenen of anders suffisantelijk te beleggen.

Ook begeert hij dat Martina terstond na zijn uitvaart van alle landerijen, onroerende goederen, rentebrieven, plechten en obligatien een pertinente inventaris zal laten maken. Een kopie daarvan met een kopie van dit testament zal zij leveren in handen van zijn comparants halve broeders en zusters zonder dat zij zich met het beheer van zijn goederen die hun niet gelegateerd zijn, mogen bemoeien.

Voor het geval Martina komt te overlijden, hetzij voor of na hem testateur, zal zijn zuster Catharina de vrije bewoning van zijn alinge huis, hof en hofstede te Amersfoort mogen genieten en gebruiken, alsmede het vrije gebruik van zijn carosse of calesse met de paarden daartoe behorende. Als zij deze niet wenst te houden zal zij de verkooppennningen in eigendom genieten, mitsgaders alle meubels en verder huisraad die zich daar bevinden, op voorwaarde dat zij de weesmeesters van Amersfoort zal verzoeken om van alle goederen alsmede landerijen, onroerende goederen, plechten, obligatien, rentebrieven, boeken, papieren, munimenten, credieten, geld, goud, zilver en juwelen, alsmede van alle schulden en lasten door de secretaris van de weeskamer een pertinente inventaris te laten opmaken en deze in bewaring te geven aan de weeskamer te Amersfoort. In noodgeval zal men een kasse laten maken met drie sloten waarvan iedere weesmeester een sleutel zal hebben. Ieder slot zal van elkaar verschillen, zodat met één sleutel niet meer dan één slot geopend kan worden.

Tot haar erf zal Catharina alleen de carosse, calesse, paarden, meubelen en huisraad met enig zilverwerk voor de huishouding mogen behouden, en dat alles zolang zij Catharina zich niet begeeft naar haar man en langer niet. Als zij zich wederom van haar man separeert, zal zij wederom in bezit komen als voorheen.

Hij comparant verzoekt de weesmeesters dat zij de administratie van zijn goederen gelieven aan te nemen voor hetzelfde salaris als zij goederen administreren voor onmondige kinderen en dat zij daarmee een bekwaam en vertrouwd persoon belasten, die jaarlijks rekeninge, bewijs ende reliqua ter weeskamer brengen om met advies van de heren weesmeesters op goede comptoire of ander zekerheid belegd te worden voor een behoorlijk salaris, op voorwaarde dat zij alle legaten en doodschulden van hem comparant vooraf zullen betalen.

Daarenboven begeert hij dat zij, weesmeesters, aan zijn zuster Catharina zullen betalen een jaarlijkse lijfrente van 2000 gulden, te weten de eerste 2000 gulden terstond na de dood van zijn zuster Martina of van hem, testateur, en de rest jaarlijks of per half jaar of kwart jaar, zo lang Catharina zich onthouden zal van cohabitatie van haar man en zich als een eerlijke weduwe comportereren en blijft wonen in zijn huis te Amersfoort en daar in levende lijve verblijven zal en langer niet, doch bij haar man gaande wonen en daarvan wederkerende zal zij genieten als voorheen.

Noch wil hij, testateur, dat de weesmeesters na de dood van zijn zuster Martina uit zijn obligatien, rentebrieven en andere effecten een kapitaal van 10.000 gulden zullen separeren, die hij verklaart te legateren aan Nicolaes van Giffen, zoon van zijn halve broeder Abraham van Giffen, mits dat hij Nicolaes in zijns comparants religie zal worden opgevoed met voorwaarde dat hij dit kapitaal niet zal mogen vervreemden, maar na zijn overlijden zal laten succederen op zijn kinderen als hij die nalaat. Als hij geen kinderen nalaat, zal zijn zuster Aeltgen van Giffen en zijn verdere broeders en zusters erven. Ook zij zullen in des comparants religie moeten worden opgevoed en anders niet.

Als Nicolaes en Aeltgen van Giffen en hun broeders en zusters alleen kwamen te sterven zonder kinderen na te laten en het legaat hadden genoten, begeert de testateur dat dit kapitaal en erfenis over zal gaan op zijn broeders Aernout en Abraham van Giffen of op hun kinderen, maar sterft één van beide zonder kinderen na te laten, dan zal de nalatenschap overgaan op de andere broeders en zusters van 's vaders zijde, daarom ook verbiedende alle detractien [onttrekkingen, kortingen] hetzij van trebellianycque of andere portien [= een inhouding van een kwart van een overhandse erfenis].

Zolang Nicolaes van Giffen of Aeltgen van Giffen en hun zusters en broeders van 's vaders zijde niet gekomen zijn tot de leeftijd van 24 jaar wil hij testateur dat de jaarlijkse renten of inkomsten uit de gesepareerde 10.000 gulden zullen oplopen en belegd worden ten behoeve van de legatarissen en naast het kapitaal van 10.000 gulden zullen worden uitbetaald als zij hun 24-jarige leeftijd bereikt hebben, maar niet eerder.

Na de dood van hem comparant en van Martina zijn zuster, zullen zijn genoemde broeders en zusters, en bij hun overlijden hun kinderen, in hun plaats ieder de helft genieten van de verdere goederen bij de testateur na te laten 10.000 gulden en 2000 gulden jaarlijks aan Catharina van Giffen.

Verder in geval zijn zuster Catharina van Giffen komt te overlijden vóór zijn andere zuster Martina en dat daarmee komt te vervallen hetgeen hij Catharina tot laste van zijn zuster Martina heeft gemaakt, zo begeert hij testateur dat zijn zuster Martina zal uitreiken aan de enige dochter van zijn zuster Catharina, genaamd Martina Keerweer, die zij nu heeft of bij gebrek ervan, aan zodanig kind uit een wettig huwelijk zal mogen worden nagelaten een bedrag van 2000 gulden.

Na de dood van zijn testateurs twee zusters Catharina en Martina, begeerde hij dat alle goederen zullen komen en devolveren op zijn halve broeders Aernout en Abraham van Giffen of op hun kinderen.

Edoch in geval deze broeders en hun kinderen of descendentes ook kwamen te overlijden zonder nakomelingen na te laten en dat de dochter van zijn zuster Catharina nog in leven is en zijn halve zusters Johanna en Dorothea of enige van hun descendentes uit een wettig huwelijk, zo begeert hij testateur dat dan zijn goederen vererven op de genoemde dochter van zijn zuster Catharina, alsmede op zijn genoemde twee halve zusters of bij gebrek aan nakomelingen uit wettig huwelijk geboren, aan drie staken de tekort schietende staak de andere zal ophopen [aanvullen] genoemde Aernout en Abraham van Giffen alsmede Martina Keerweer en zijn twee halve zusters Johanna en Dorothea. Het is nog de wil van de testateur dat na het afsterven van zijn broeders Aernout en Abraham van Giffen en als hun wettige kinderen 24 jaar zijn geworden, de administratie en het beheer van de weesmeesters zal vervallen.

Aldus gedaan te Amersfoort ter presentie van Gerard Thiens, oud-borgermeester, Abraham Eilshemius, dienaar des H. Woords, en Frederick Jansz van den Ham als getuigen, die deze akte, alsmede het origineel in het prothocol van mijn notarij met de testateur en mij notaris ondertekend hebben op de twintigsten februari op vrijdagavond omtrent acht uur in het jaar van Ons Liefs Heeren Jesu Christi 1646 olden stijl.

Robbert van Giffen, Abrahamus Eilshemius, predicant
Geraert Thiens Frederick Jansz van den Ham

Het landgoed Vollenhoven en de familie Wttenbogaert

Door Frieda Heijkoop te Utrecht.

Op de website van uw vereniging las ik een aantal artikelen uit uw tijdschrift Amersfoort en Omstreken die mijn bijzondere aandacht trokken. Het gaat om de artikelen van de heer J.A. Uitenbogaart. Ik vond ze bijzonder aardig om te lezen, maar dat is niet de reden dat ik u mail. Ik doe namelijk onderzoek naar de geschiedenis van landgoed Vollenhoven in De Bilt (<http://www.landgoedvollenhoven.nl>), dat zal uitmonden in een publicatie. Het landgoed is momenteel in bezit van de familie Van Marwijk-Kooy, maar het was in de 17e eeuw in het bezit van de familie Wttenbogaert uit Utrecht. Helaas kan ik niet veel informatie over deze familie vinden, maar een aantal gegevens heb ik al wel. Nu zijn de overeenkomsten tussen mijn resultaten en de namen die de heer Uitenbogaart in zijn artikelen noemt zo treffend, dat het wel haast om dezelfde familie moet gaan. Zo was Peeter Franszoon Wttenbogaert, die Vollenhoven in 1651 gekocht heeft, in 1605 getrouwd met Maria le Petit. Maria is in 1657 gestorven, Peeter in 1660. Zij hadden minstens acht kinderen en woonden waarschijnlijk op de Nieuwegracht in Utrecht. Peeter was rentmeester van het Catharijnenconvent en waarschijnlijk ook lid van de vroedschap van Utrecht. Het zou kunnen, dat Peeter een broer was van Augustijn Franssoon Wttenbogaert, die de heer Uijenbogaart in een van zijn artikelen noemt. Ik wil graag meer weten over de achtergrond van Peeter Wttenbogaert. Nu hoeft ik u waarschijnlijk niet uit te leggen hoe lastig het zoeken naar familierelaties in de vroege 16e en 17e eeuw kan zijn. Er zijn zo veel Wttenbogaerts in Utrecht. Maar toen ik de artikelen van de heer Uitenbogaart tegenkwam, leek het me, dat er een kans zou zijn, dat de heer Uitenbogaart de relaties al uitgezocht heeft. Dat zou mij geweldig vooruit helpen. Zou u mij het plezier willen doen mijn mailtje door te sturen naar of mij het e-mailadres te geven van de heer J.A. Uitenbogaart? Ik zou dat heel prettig vinden.

Een tip uit de Werkgroep Transportaktes

In het archief van gerecht van Amersfoort bevindt zich een transportakte van Baltus Janssen Schember en zijn vrouw Mechtelina Uijttensbogaard, die een hof, gelegen buiten de Bloemendalsepoort in de Eerstesteeg met het speelhuysje en de vruchtbomen verkopen aan Dirk Servaas van Oldenburgh. De belendende personen zijn:

aan de ene zijde Dirk van Ommeren, oud-schepen en raad en aan de andere zijde de koper (ORA Amersfoort inv.nr. 436-31 folio 159, datum 09-03-1712).

Wetgeving en de Burgerlijke Stand

Overgenomen uit het afdelingsblad *Ijsseldelta*, kwartaalblad van de afdeling *Ijssellanden*, 17e jaargang nummer 1 en 2, juni 2003 pag. 500

- 1811 Invoering Burgerlijk Wetboek door de inlijving van Nederland bij Frankrijk
- 1813 na de verdrijving van de Fransen bleef dit wetboek in gebruik
- 1838 het groot wetboek werd op diverse onderdelen aangepast, maar voor de burgerlijke stand nauwelijks wijzigingen
- 1901 meerderjarige leeftijd gaat van 23 naar 21 jaar
- 1913 afschaffing van mondelinge huwelijksafkondiging op zondag
- 1934 geen twee getuigen meer noodzakelijk bij geboorteaangiften
- 1955 mogelijkheid om akten voortaan te typen
- 1956 invoering van adoptie
- 1970 invoering van nieuw Burgerlijk Wetboek, vanaf 21 jaar geen ouderlijke toestemming meer nodig
- 1971 nieuw echtscheidingsrecht: één echtscheidingsgrond, namelijk duurzame ontwrichting van het huwelijk
- 1985 meerderjarige leeftijd van 21 naar 18 jaar
- 1987 afschaffing huwelijksafkondiging (kastje aan het gemeentehuis)
- 1994 invoering Wet voorkoming schijnhuwelijken
- 1995 nieuwe voorschriften akten Burgerlijke Stand
- 1998 nieuw naamrecht (keuze mogelijkheid), geregistreerd partnerschap (twee mannen of twee vrouwen samen); nieuw afstammingsrecht (erkenning adoptie)

Rectificaties

Van de heer Ietswaart ontvingen wij het verzoek tot rectificatie van een fout in het artikel 'De liquidatie van de voormalige gilden' in het periodiek van april 2003 nummer 2, pag. 39. Op de achtste regel staat: 'Hierna werden bij Koninklijk Besluit d.d. 26 juni 1820 algemene regels opgesteld.' De datum 26 juni 1820 is fout en moet worden gelezen als 26 juli 1820. Op pag. 40, vierde regel is de datum van 26 juli wel juist vermeld.

In Amersfoort en Omstreken jrg. 5, nr. 1 van januari 1996 publiceerde ik op bladzijde 9 een korte stamreeks naar aanleiding van de geboorte van mijn kleinzoon en stamhouder Daan Christopher de Bruin. Als oudste stamvader noemde ik toen:

Willem Gijsberts (geboren circa 1550), gehuwd met Liesbet N.N. te Lexmond/Achthoven en diens vader: Gijsbert N.N. (geboren circa 1520), gehuwd met N.N. te Lexmond/Achthoven.

Uit onderzoek bij het Nationaal Archief in Den Haag is mij inmiddels gebleken dat dit als volgt moet worden gecorrigeerd. Bovenbedoelde Willem heette ten rechte Willem Gerrits. Deze werd inderdaad omstreeks 1550 te Lexmond geboren en huwde daar vóór 1585 met Lijsbeth Gijsberts Coppelaer; hij stierf er vóór 28 december 1612. Deze Lijsbeth werd geboren vóór 1565 en overleed er vóór 1 februari 1613.

Bijgevolg is mijn oudst bekende voorvader niet Gijsbert maar Gerrit N.N., gehuwd met N.N. te Lexmond/Achthoven, maar overigens inderdaad aldaar geboren rond 1520. Ik moge u verzoeken het bovenstaande als correctie in de volgende Amersfoort en omstreken te willen doen opnemen.

Boekennieuws

E.J. Wolleswinkel

Het archief van de familie Taets van Amerongen (1160) 1259-1993, 's-Gravenhage 2003, ISBN 90-77576-01-0. Te bestellen bij de Hoge Raad van Adel, Nassaulaan 2B, 2514 JS 's-Gravenhage door overmaking van € 13,- (€ 10,- + € 3,- porto) op giro 1768105 (www.hogeraadvanadel.nl)

Het familiearchief Taets van Amerongen wordt bewaard in kasteel Renswoude. Het is een van het grootste - zo niet het grootste - familiearchief in onze regio dat nog door de familie zelf wordt bewaard en het omvat meer dan 1100 inventarisnummers. Het archief is voor belangstellenden niet gemakkelijk toegankelijk, maar dankzij de inventaris weten we nu toch wat er te vinden is. De zojuist gepubliceerde inventaris omschrijft de meeste stukken zo uitgebreid dat de feitelijke inhoud van het stuk geen raadsel meer is. De auteur van de inventaris heeft zijn sporen al verdiend met tal van artikelen in de Nederlandse Leeuw (waarvan hij vele jaren redactiesecretaris is geweest) en andere publicaties. Hij kent de geschiedenis van Renswoude als geen ander. Sinds vorig jaar is de heer Wolleswinkel secretaris van de Hoge Raad van Adel en met deze uitstekend verzorgde publicatie heeft hij zijn aanwezigheid in dit college op een mooie wijze kenbaar gebracht. Het boek heeft een uitgebreid register op plaats- en persoonsnamen en zes genealogische tabellen.

P. Brood en K. Delen (red.)

Het vaderlandse geschiedenis boek Zwolle 2003, ISBN 90-400-8888-8 € 14,50

In familiegenealogieën wordt vaak een tijdbalk opgenomen. Hiermee worden voorvallen uit de

familiegeschiedenis met behulp van jaartallen gerelateerd aan belangrijke gebeurtenissen die elders in dezelfde tijd zijn voorgekomen. Dit boekje is hiervoor een prachtig hulpmiddel. Het is samengesteld door medewerkers van het Nationaal Archief in Den Haag en beschrijft meer dan 400 gebeurtenissen met hun jaartallen uit ons nationale verleden. Van elke voorval is een afbeelding opgenomen met een korte beschrijving. Het lijkt op de ouderwetse lessen Vaderlandse Geschiedenis waar onze oudere generaties mee werden belast tijdens hun lagere schooltijd. Dit boekje is echter veel plezieriger en beter. Het heeft mooie illustraties. Verder is het niet meer, zoals de vroegere geschiedenislessen, eenzijdig op Holland gericht. Belangrijke voorvallen uit Utrecht, Gelderland, Groningen, Limburg en Brabant krijgen nu eindelijk ook eens de aandacht die zij verdienen.

Nieuws van de afdelingsbibliotheek

De catalogus van onze bibliotheek is bijgewerkt tot 1 maart 2004 en door onze webmaster de heer ing. J.H. Roggenkamp weer keurig op de website geplaatst.

Geschonken door mevrouw W.J. Hermanus-Schipper (DIP) te Haarlem:

332 *Kwartierstatenboek NGV Afdeling 's-Hertogenbosch-Tilburg* ter gelegenheid van hun 40-jarig bestaan.

Geschonken door de heer F.C.Hazekamp te Baarn:

507.4 *Van ouds: Den Haselcamp*, vier eeuwen familiegeschiedenis en genealogie van het Horssense geslacht, Van den Hadelkamp, Van den Hazekamp, enz. Een zeer mooi en goed gedocumenteerd boek. Op bladzijde 357 en 358 zijn de connecties met Amersfoor vermeldt.

Geschonken door mevrouw Bolt te Amersfoort:

600.55 *Jaarboek CBG (2002)*

600.56 *Jaarboek CBG (2003)*

Geschonken door de heer J.A. Uitenbogaart te Amersfoort:

605.40 *Amstelodamum jrg, 40 (1944)*

1003.2 *Achteveld vanaf 1674*, geschiedenis van het dorp.

Geschonken door mevrouw H.Th.W. Nebbeling-Riem Vis te Amersfoort:

710 *Familie Stichting 'Uit welke beker'* jrg. 4 (2003) nr. 10, 11, 12. Aardige familie verhalen van de diverse namen en die daarvan zijn afgeleid. Croes, Croese, Cruse, Kroes, Kruze, enz.

Geschonken door mevrouw L. Aben-Nederpeld te Nijmegen:

953.1 *Archieve im Kreis Kleve*, waarin gegevens van alle archieven, plaatsnamen in de Kreis Kleve en uitgebreid gebied langs de hele Nederlandse grens streek zijn aangegeven.

Geschonken door dhr dr. F.J.W. van Kan, directeur van de Archiefdienst Amersfoort:

1007.3 *Notulen boeken nrs. 1 en 2*, register persoonsnamen, streek- en plaatsnamen enz. van het Gerecht Baarn over de periode 1700-1757 (in een ordner).

Aanvullingen:

1032 *Historische vereniging Leersum 'Hoetwas'*.

Jrg. 8 (2003) nr. 4. In nr. 3 en 4 zijn de oorlogsjaren van Leersum in W.O. II beschreven.

Oorlogsherinneringen en het verzet in Leersum, het Leersumseveld en omstreken. Een interessant verhaal voor hen, die de oorlogsjaren niet hebben meegemaakt en in dit verhaal iets mogen beleven van de spanning, die toen onder de mensen heerste.

Voorts ontvingen wij enkele edities van periodieken van andere NGV-afdelingen, historische verenigingen of stichtingen.

Gevraagd ten behoeve van de bibliotheek:

Het jaarboek CBG deel 16 (1962)

Gens Nostra: jrg. 1 (1946) t/m jrg. 3 (1948)

Gens Nostra: jrg. 5 (1950) t/m jrg. 7 (1952)

Met dank aan de schenkers G.G.M. van der Kroon, tel. 033-4942496

Vraag- en antwoordrubriek

Op 4 februari 2004 kwam ik op internet (afd. Amersfoort) uw vraag tegen betreffende Theodorus Johannes van Stokkum. In mijn aantekeningen komt deze naam voor als zoon van Johannes Adrianus van Stokkum en Alijda van der Linden, geboren te Amersfoort op 11 november 1865. Zijn zus Anna Maria (geboren 9 februari 1874) is nummer 7 in de kwartierstaat van mijn man. Ik hoop u enigszins geholpen te hebben.

Met vriendelijke groeten,
A. Roelfsema-Bouma, Gracht 46,
8485 KP Munnekebur

Nieuws uit de archieven

Archiefdienst Amersfoort

Eind 2003 heeft de heer A.F.M. Reichgelt de inventarisatie van het archief van het stadsbestuur (1300-1811) voltooid. Wij feliciteren de heer Reichgelt met de afronding van dit enorme werk. De genealogische wereld is hem veel dank verschuldigd voor de ontsluiting van deze belangrijke bron.

Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe

Op de website van het streekarchivariaat staan sinds enige tijd de registers van naamsaanneming van Ermelo, Harderwijk, Nijkerk en Putten en ook van Barneveld en Ede. De twee laatstgenoemde gemeenten hebben een eigen archiefdienst.